

Drunk With Happiness: Celebration & Contemplation on Purim

Rabbi Shmuel Silber - rabbisilber@suburbanorthodox.org

1. תלמוד בבלי מסכת מגילה דף ז עמוד ב

אמר רבא: מיחייב איניש לבסומי בפוריא עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי. רבה ורבי זירא עבדו סעודת פורים בהדי הדדי, איבסום, קם רבה שחטיה לרבי זירא. למחר בעי רחמי ואחייה. לשנה אמר ליה: ניתי מר ונעביד סעודת פורים בהדי הדדי! – אמר ליה: לא בכל שעתא ושעתא מתרחיש ניסא.

“Rava said: “An individual is required to become intoxicated on Purim until he cannot differentiate between “Cursed is Haman” and “Blessed is Mordechai.” Rabbah and Rabbi Zeirah conducted their Purim seudah together. They became intoxicated. Rabbah got up and killed Rabbi Zeirah. The next day (Rabbah realized what he had done) and prayed for Divine compassion and Rabbi Zeirah was brought back to life. The following year, Rabbah said to Rabbi Zeirah, “Let us make the Purim seudah together.” Rabbi Zeirah responded, “miracles don’t occur at all times (i.e. it was a miracle that he was brought back to life and we cannot rely on that miracle happening again this year).”

2. מהרש"א חידושי אגדות מסכת מגילה דף ז עמוד ב

קם רבה שחטיה לרבי זירא כו'. דבר תמוה הוא לפרשו כפשטיה ונראה דר"ל כעין שחטיה דאגבריה חמרא וכפייה לשותות יותר מדאי עד שחלה ונטה למות ולכך נקטיה בלשון שחטיה דשתיית היין נקרא ע"ש הגרון מקום שחטיה ... וקאמרי דהתפלל עליו שלא ימות מחולי זה עד שנתרפא וחי ומצינו במקרא ובתלמוד לשון חי מלשון רפואה:

Approach #1

3. רא"ש מסכת מגילה פרק א סימן ח

ח אמר רבא מיחייב איניש לבסומי בפוריא עד דלא ידע בין ברוך מרדכי לארור המן.

ROSH - Rabbi Asher ben Jechiel was born ca. 1250 in Germany, and died in 1327 in Toledo, Spain. Rosh studied in the yeshivot of the Franco-German Tosafist school, and his outstanding teacher was Rabbi Meir ben Baruch of Rothenburg.

Approach #2

4. רבינו נסים מסכת מגילה דף ח ד"ה מיחייב

מיחייב איניש לבסומי בפוריא עד דלא ידע בין ברוך מרדכי לארור המן. דאמרינן בגמ' דמיחייב למימר ברוך מרדכי ארור המן ברוכה אסתר ארורה זרש [גם] מרבוניה. וכו' לטוב ומיחייב לבסומי עד דלא ידע מאי קאמר וכחך רבינו * אפרים ז"ל מההוא עובדא דקם רבה ושחטיה לר' זירא כדאי בגמ' אידחי ליה מימרא דר' זירא וז"ל שסיר דמי למעבד הכי:

Rabbi Nissim ben Reuven (1320 - 1380) of Girona, Catalonia was an influential talmudist and authority on Jewish law. He was one of the last of the great Spanish medieval talmudic scholars.

Approach #3

5. רמב"ם הלכות מגילה וחנוכה פרק ב הלכה טו
כי צד חובת סעודה זו שיאכל בשר ויתקן סעודה נאה כפי אשר תמצא ידו, ושותה יין עד שישתכר
וירדם בשכרות.

6. קרבן נתנאל אות י
למרוי. דהמרגוס של וישכר נמוך אלהה. הוא רוי וכמו שבקי' לרוי. אבל הכונה שמחויב
להיטיב לב ע"י שמירת יין הרעה. עד דלא ידע. עד ולא עד בכלל דזהו הגיע לשכרותו
של לוט. ומלאמר בהספינה אכסמו וגנו. סרטי' שהיו סניהם אדומים כמו שמוי יין.

7. בית הבחירה למאירי מסכת מגילה דף ז עמוד ב
חייב אדם להרבות בשמחה ביום זה ובאכילה ובשתיה עד שלא יחסר שום דבר ומ"מ אין אנו מצווין
להשתכר ולהפחית עצמנו מתוך השמחה שלא נצטוינו על שמחה של הוללות ושל שטות אלא
בשמחה של תענוג שנגיע מתוכה לאהבת השם והודאה על הנסים שעשה לנו ...

8. בית יוסף אורח חיים סימן תרצה
כתוב בארחות חיים (הל' פורים אות לח) חייב אינש לבסומי בפוריא לא שישתכר שהשיכרות איסור
גמור ואין לך עבירה גדולה מזו שהוא גורם לגילוי עריות ושפיכות דמים וכמה עבירות זולתן אך
שישתה יותר מלימודו מעט:

9. שולחן ערוך אורח חיים הלכות מגילה ופורים סימן תרצה סעיף ב
חייב אינש לבסומי בפוריא עד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי. הגה: וי"א דא"צ להשתכר כל
כך, אלא שישתה יותר מלימודו (כל בו) וישן, ומתוך שישן אינו יודע בין ארור המן לברוך מרדכי.
(מהרי"ל). ואחד המרבה ואחד הממעיט, ובלבד שיכוין לבו לשמים.

Approach #1:

10. אורות: רב אברהם יצחק הכהן קוק זצ"ל (דף רס"ז)

נכנס יין יצא סוד (עיויבין סה א), ומאוד אנו צריכים בחיינו, שסודות הנעלמים
יצאו ויתגלו. על ידי גלויים של הסודות נכיר את עצמנו, נכיר את מה שחבוי
בקרבנו. בשעה שאנחנו גבוא לאותה הבחינה של "לבסומי עד דלא ידע" (מגילה
ז ב) נפטר לפחות לשעה מכל אותן הידיעות המטעות אותנו, המוליכות אותנו
כשבויים ואין לפדות, כאסירים ואין להתיר, והידיעות המטעות הללו הן
מסתירות ממנו את היסוד¹.

הבלא מפיק הבלא (שבח מא א), ובסומא מפיק בסומא. מבוסמים אנחנו
יותר מדאי מדמיונות חיצוניים, ובשביל כך אין אנו מרגישים את האמיתיות
הפנימיות שלנו, את סוד האמת.

שכורים אנחנו מביסומים שיש בהם כדי הטעיה, ובשביל כך אין אנו
שמים אל לבנו את תשובנו של העולם הגדול, של אותו העולם, שאדון-עולם
מנהיגו ואנחנו יש לנו עמו ברית כרוחה באלה ובשכועה (נחמיה י ל), ברית
מלח-עולם (במדבר יח יט), השומר[ת] על רוח ישראל ונצחו.

Approach #2:

11. שולחן ערוך אורח חיים הלכות מגילה ופורים סימן תרצו
 ... ומה שנהגו ללבוש פרצופים בפורים, וגבר לובש שמלת אשה ואשה כלי גבר, אין איסור בדבר מאחר שאין מכוונין אלא לשמחה בעלמא; וכן בלבישת כלאים דרבנן. וי"א דאסור, >ה< אבל המנהג כסברא (ל) הראשונה.

12. ט"ז יורה דעה סימן קפב
 ובאורח חיים סימן תרצ"ו הביא רמ"א דאפילו מפני שמחת פורים המנהג להתיר בזה ואף על גב דיש אוסרים ומו"ח ז"ל כתב שיש לאסור את זה והביא ראיה ממה שכתב ר"א ממיץ לאסור לעשות כן מפני שמחת חתן או כלה והשומע לאסור תבוא עליו ברכה כי יש הרבה מכשולות חס ושלום מזה כשהולכין ביחד בלי היכר איש או אשה:

13. ליקוטי הלכות (הלכות נפילת אפים ד:ד-ה)

- א. וזה בחינת גודל הפלגת השמחה מאוד מאוד שנוהגים כל ישראל בפורים להרבות אז בשמחה גדולה מאוד, ועושים אז כל מיני צחוק ושחוק בשביל להרבות השמחה, כי עיקר מצות פורים הוא השמחה, כנ"ל. ועל כן, עושים כל מיני שחוק ומילי דשטותא, ועושים אז מעשה שכרות ושטות בשביל השמחה.
- ב. כי איתא בדברי רבינו ג"ל בכמה מקומות כמה אזהרות גדולות — שצריך האדם להרגיל את עצמו להיות בשמחה תמיד (עיין ליקוטי מעשיות תניינא סי' כד. מח), ואיתא בדבריו הקדושים (חיי"מ סי' תקצג) שאי אפשר להיות בשמחה כי אם על ידי מילי דשטותא דייקא, שעושין עצמן כשוטה ומשמחין את עצמן במילי דשטותא. כי מחמת שטבע האדם נמשך אחר העצבות מאוד, כי כל אדם מלא יסורים ויגונות כידוע לכל אחד ואחד, על כן צריכין להכריח את עצמו בכל הכוחות להיות בשמחה, ועיקר השמחה אי אפשר להיות כי אם על ידי מילי דשטותא, כמו ששמעתי מפיו זכרונו לברכה וכו'.

ג. וזהו הענין מה שהיו נוהגין כל הצדיקים הגדולים המפורסמים שהיו בימינו שעל פי רוב היה להם אנשים שהיו כמו בדחנים והיו עושים לפניהם כל מיני צחוק ושטות כמפורסם, והכל בשביל שמחה, כי אין דבר מזיק לעבודת ה' כמו העצבות כמובא בכל הספרים הקדושים, ומגודל מדידות וצרות הגלות המר הזה, בגוף ונפש וממון, אי אפשר להיות בשמחה כי אם על ידי מילי דשטותא דייקא, כנ"ל. וזה בחינת מילי דבדיחותא שהיו נוהגים התנאים ואמוראים הקדושים קודם הלימוד (עיין שבת ל:), כדי לבוא לשמחה על ידי מילי דבדיחותא — שהם מילי דשטותא דייקא. וזהו בחינת מה שכתוב בזוהר הקדוש (תוריע דף מז:), שרב המנונא סבא הוה מסדר קמי חבריא פירקא דמילי דשטותא, היינו כנ"ל.

ד. כי עיקר גלות ישראל שהיא גלות השכינה, עיקר הגלות הוא מה שהעצבות שהם הסטרא אחרא והקליפות, מתגברין על ישראל ואינם מניחים אותם לשמוח בה' ובתורתו הקדושה, כמבואר בהתורה "אמצעותא דעלמא" הנ"ל (ליקוטי מעשיות סי' כד) שזהו עיקר גלות השכינה שהיא שמחתן של ישראל, שעיקר גלותה כשהעצבות מתגבר עליה, דהיינו על ישראל, חס ושלום, עיין שם.

ה. **נמצא**, שעיקר גלות השכינה וכנסת ישראל הוא מה שהשמחה היא בגלות. ועל כן עכשיו בגלות, שעיקר הגלות הוא שהשמחה נפלה למטה בגלות, ומשם נמשך כל השמחה של העכו"ם והרשעים ההולכים בשרירות

Approach #4:

15. חכמת מנוח מסכת מגילה (הובא בילקוט מפרשים למסכת מגילה)

שאפילו לילדים ולקטנים דבר שלום עמהם והיה מדבר עמהם דברי אהבה וריעות ולא נמנע מזה להיותו קושט לו זה לפחיתות כמו שקצת מחבאים שלא לדבר עם קצת בני אדם. והנה האכילה והשתיה ד שאובלים קצת בני אדם זה עם זה מקרב הלבבות ומקייף האהבה ביניהם כידוע ומפורסם עד שיטילון הקנאה והשנאה שביניהם וע"י אמר שיסתכר עד ה שלא ידע לשנוא השונא שהוא דוגמת המן ולאחריו ולא ידע ג"כ לקנאות את חבירו הממזכך בעושר וגדולה שהיא דוגמת מרדכי ואמר בחמלה שלא ידע בין ארור המן ואמר כך לבדוק מרדכי. ללא זו אף זו כלומר לא די שירחיק השנאה מלבו שהוא דבר גדול שאסרתו תורה בלאו בלאו ללא משנא אלא אפילו הקנאה ירחיק מלבו. ע"ל כי מלת ארור וצרוך הוא סועל לא

א למלך ע"י דלמשל נקטיה על שישליך כל אדם הקנאה והשנאה שיש לו על חבירו מלבו צפורים כי לפעמים אדם שונא לאדם בעבור היומו צוררו ועשה לו דבר רע וחושב רע עליו ודרכו לקללו תמיד ולאחריו תמיד וזהו דוגמת המן כי כל שונאו של אדם ב הוא המן שלו. ולפעמים אדם נקנא לאדם לא מחמת שטעה עמו רעה אלא מחמת שרואה אצלו צרכה מעושר וגדולה דוגמת מרדכי שנמחם גדולתו קנאו זו קצת כמו שנאמר ורצוי לרוב אחיו משמע ולא לכל אחיו ופי' הרצב"ע כי אין יכולת צאדם לרנות ג הכל בעבור קנאת האחים. וכן הוא באמת שלא קנאוהו רק בעבור גדולתו שהרי לא עשה שום רע לשום אדם כיון שהיה עניו מאד והעיד עליו הכתוב דורש טוב לעמו ודובר שלום לכל זרעו ופי' רש"י לכל זרעו עמו ונראה שהטונה על הקטנים והילדים שבישראל ובה להגיד ענותנותו הגדולה